

OTEPÄÄ VALLA, TÕRVA VALLA JA VALGA VALLA ARENGUKAVADE KOOSTAMISE ARUTELU

Rivo Noorkõiv

www.geomedia.ee
Tõrvas, 17. aprillil 2018

Rivo Noorkõiv

Haridus: Tartu Ülikooli majandusgeograafia, teadusmagister inimgeograafias

Olen töötanud Tallinna Pedagoogilises Instituudis teadurina, Mainoris kommunikatsioonialal, kaartide ja tarkvaraarendaja AS Regio direktorina (1989-1991) ning Sotsiaalministeeriumis ministri nõunikuna (1992-1996). Alates 1998. aastast Geomedia konsultant ja juhataja.

Töö spetsiifiliseks valdkonnaks on arengu kavandamine avalikus sektoris, muutuste juhtimine ja regionaalne planeerimine. Olen viinud läbi kohalike omavalitsuste uuringuid, tegelenud arengu seiresüsteemiga, koolitajana. Olen avaldanud kirjutisi kohalike omavalitsuste, regionaalarengu ja kohalike omavalitsuste reformi teemadel.

Arutelu kava

- Arengukava kui töövahend-
väärtustes kokkuleppimine
- Arengukava kui protsessi läbiviimise
kokkuleppimine
- Arengukava tulemuste formaadis
kokkuleppimine

Tuli sõnum:

Hakkame koostama valla
arengukava

Mis mõtted sellega
seoses tekkisid?

ARENGUKAVA JA EELARVESTRATEEGIA ÜLESEHITUS JA SELLE SISUGA TÄITMINE

Iga arengukava koostamise protsess ja selle tulemus on unikaalne.

Olulisel kohal on kohalike arengueelduste ja võimaluste potentsiaali väljamängimine ning väliskeskkonnast tekkiv vastapandamatu soov kohapõhist arengut võimestada

Arengukava kokkulepe

- Kompaktsus, eri dokumentide dubleerimisi vältiv. Realistlikkus ja sisendiks ka eelarvestrateegiale.
- Valla eri valdkondi integreeriv, eripära kui eelduse selge esiletoomine.
- Ettepoole vaatav, ajalugu pole vaja volikogus kinnitada. Ajaperiood 2019-2022, 4+1=viie aasta rulluv tsükkel
- Lisad: Profiil vallast. Järeldused – põhjus-tagajärg seoses.
- Arengukava vältimatuks eelduseks on vallapolne aktiivne osalus. Sama oluline on kogukondade ja erinevate piirkondade kaasamine kogu protsessi vältel.

Materjalide visualiseerimise olulisus

Pildid, skeemid, joonised, interaktiivsed viitamised, seosed teiste KOV kasutatavate interneti lehtedega ja sotsiaalmeedia võimalustega

Tagurpidi Eesti: Makonenn/Poljakov

Konsultandi ülesanded:

1. Valla ülevaate (analüüsi) koostamine; olemasolevate dokumentide revision ja sisendite läbitöötamine arengukava tarvis
2. Elanikkonna kaasamise ettepanekute tegemine
3. Juhtrühma koosolekute, sh valdkondlike arutelude ettevalmistamine ja läbiviimine
4. Arenguseminari ettevalmistamine ja läbiviimine
5. Arengukava töoversiooni koostamine
6. Arengukava eelnõu koostamine ja täpsustamine

Vallavalitsuse ülesanded:

1. Juhtrühma moodustamine, osalejate kutsumine ja registreerumise korraldamine, elanike kaasamise tagamine
2. Ruumide, kohvipauside jms tagamine
3. Vajadusel täiendavate piirkondlike arutelude läbiviimine
4. Arengukava menetlemise korraldamine

ÕIGUSLIKUD ASPEKTIID

Arenemine on kindla seemise tendentsiga liikumine, mille algus ja lõppolek on kvalitatiivselt erinevad

Arengukava algatamine

..... vallavolikogu otsus aprill 2018 nr... , valla arengukava ja eelarvestrateegia koostamise algatamine valla põhimääruse §1 ja KOKS § ... alusel ning lähtudes vajadusest vaadata läbi ning muuta valla arengukava ja eelarvestrateegia, Vallavolikogu

o t s u s t a b :

1. Algatada valla arengukava ja eelarvestrateegia koostamine.
2. Määrata arengukava ja eelarvestrateegia koostamise juhtivkomisjoniks volikogu eelarve ja arengukomisjon.

JärgnebVallavalitsuse korraldus: juhtrühma ja tööruumade moodustamine ja vajadusel teiste korralduslike tegevuste reguleerimine

Millised töörühmad

- KOV organisatsioonikultuurist tulenevad arusaamised
- KOV positsioonist ja strateegilisest visioonist tulenevaid asjaolusid

Komisjonide moodustamine:

- **Juhtrühm (liikmeid 8-12):** protsess; tulemuste sõelumine ja valikute kinnitamine
- **Laiendatud juhtrühm** (juhtrühma liikmed + valdkondlikud spetsialistid) – valdkondlikud eesmärgid ja tegevused
- **Arenguseminarid:** allasutused, kõik huvilised, tehtule tagasiside ja uue sisendi andmine
- **Teavitamine ja avalikkuse kaasamine:** elanikkonna küsitlus, protsessi tulemuste avalikustamine (koduleht, ajaleht jms)

Arenguliste dokumentide revisjon ja seosed minevikust tulevikku

- Millised nõuded tulenevad seadustest?
- Milline näeb välja KOV dokumendisüsteem? Kes selle jälgimise eest vastutab? Määrus AK koostamise kord, tähtajad ja reeglid vajaliku informatsiooni esitamiseks.
- Revisjon, mis dokumendid on kehtivad ja mis aegunud? Seosed riiklike ja maakondlike dokumentidega. Ruumiline areng (KOV ÜP, maakonnaplaneering, Eesti 2030+ jms)
- Milline on KOV poliitiline tahe- koalitsioonileping? Ühinemisleping.
- Mida peate oluliseks maakonnastrateegia tarvis?
- Mida eelmistest tegevustest õppisime?

Teised õigusaktid

- Jäätmekava kohaliku omavalitsuse arengukava osana, Jäätmeseadus (§ 39, § 42)
- Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava, Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni seadus (§ 4)
- Ühistranspordi arengukava Ühistranspordiseadus (§ 5)
- Munitsipaalteenustusarengukava, Etendusarengukava seadus (§ 9)
- Munitsipaalteaduskooli arengukava Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus (§ 67)
- Munitsipaalteaduskooli arengukava Koolieelse lasteasutuse seadus (§ 91)
- Sotsiaalhoolekande arengukava, kohaliku omavalitsuse arengukava osana, Sotsiaalhoolekande seadus (§ 8 lg 1)
- Lapse õiguste ja heaolu põhimõtted arengukavas, Lastekaitse seadus (§ 17)
- Noorsootöö prioriteetid, mille saavutamiseks vajalikud ülesanded
- sätestatakse kohaliku omavalitsuse üksuse arengukavas, Noorsootöö seadus (§ 8 lg 1)
- Saarvalla ja saareliste osade valla arengukava peab käsitlema kõiki valla koosseisu kuuluvate väikesaarte arengut, Püsisustusega Väikesaarte seadus (§ 7)

KOV ülesannete valdkonnad

1. Valitsemine ja üldjuhtimine
2. Finantsjuhtimine ja strateegiline planeerimine
3. Ehitustegevuse korraldamine, elamu- ja soojusmajandus
4. Veemajandus
5. Liikuvus - liikluskorraldus, teed ja tänavad, ühistransport
6. Jäätmemajandus
7. Alusharidus ja lastehoid
8. Põhiharidus
9. Noorsootöö
10. Täiskasvanute sotsiaalhoolekanne
11. Lastekaitse
12. Raamatukogud
13. Muuseumid
14. Rahvakultuur
15. Sport
16. Rahvatervis ja turvalisus

KAASAMINE JA SELLE KORRALDUS

Suurepäraseid juhid ei ütle inimestele, mida nad tegema peavad. Selle asemel loovad nad keskkonna, mis võimaldab inimestel saavutada oma täit potentsiaali.

Kaasamise vormid

- **Informeerimine.** Avaliku võimu poolne tegevus teadvustamiseks huvirühmi plaanitavatest otsustest/kavadest.
- **Konsulterimine.** Avaliku võimu poolt huvirühmadelt seisukohtade küsimine ja huvirühmade poolt arvamuste ja ettepanekute esitamine.
- **Osalus.** Huvirühmade poolne algatus ja avaliku võimu poolt pakutud võimalus võtta osa otsuste väljatöötamise protsessist ja saada tulemustest tagasisidet. Osaleda otsuste elluviimisel.

Meetodid

- Pressiteade
- Elanike küsitlus KOV veebilehel või teade KOV ajalehes
- Ümarlauad ja fookusrühmad- spetsiifilised teemade arutelud, sh ka kohtadel
- Artiklid, videoklipid
- Seminarid
- Konverents

KOV ajalehes/veebis küsitlus

- Miks on meie KOVis hea elada ja milliseid väärtusi tuleb kindlasti hoida?
- Millised on probleemid/kitsaskohad, mis KOVis vajavad lahendamist?
- Millised on kolm kõige olulisemat objekti/tegu, mida KOV valitsus peaks järgneva kolme aasta jooksul ellu viima?
- Mida teha, et KOV elanikud osaleksid rohkem oma koduvalla tuleviku üle otsustamisel?

Kuidas kaasata elanikke

- Kirjuta kiri kirjasõbrale, milles tutvustad oma linna/valda.
- Kirjuta kiri presidendile, milles tutvustad oma linna/valda
- Kirjuta kiri ärimehele, milles tutvustad oma linna/valda
- Kirjuta kiri turismifirmale, milles tutvustad oma linna/valda
- Kirjuta kiri Postimehele, milles tutvustad oma linna/valda

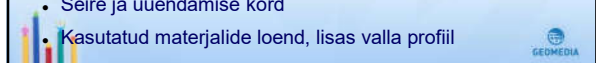

AK ülesehitus

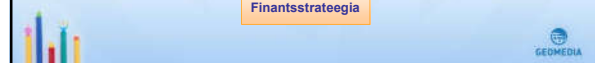
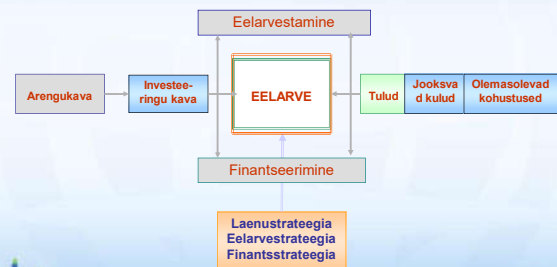

AK ja ES ülesehitus

- Protsessi kirjeldus
- Lähteolukorra hinnang
- Visioon
- Strateegilised valikud
- Eesmärgid, ülesanded ja tegevused, nende saavutamise mõõdikud ja sihtväärtused
- Eelarvestrateegia
- Investeeringud ja olulised rahastamise objektid
- Elluviimise korraldus- riskide maandamine ja seosed teiste arengut kujundavate dokumentidega
- Seire ja uuendamise kord
- Kasutatud materjalide loend, lisa valla profiil

Tegevuskava ja eelarve prognoosimise seosed Eelarve – instrument, rahaliste ressursside jaotus eesmärkide efektiivseks saavutamiseks

Tööde läbiviimise ajakava

Ajakava

- Juhtrühma koosolek **mai**
- Olukorra analüüsi/seire sisuga täitmine, olukorrale hinnang, ideedekorje: **mai**
- Valla tulevikuvisioni seadmine ja arengumudeli väljatöötamine (sh piirkondlike eripäradega arvestamine): **mai**
- Valdkondlikud arutelud: pehme ja kõva pool: **mai**
- Juhtrühma koosolek- **juuni**
- Arenguseminar: **juuni**
- Valla arengukava vormistamine – **juuni-juuli-august**
- Eelnõu menetlemiseks vallavolikogule **augusti-september**. Avalikustamine. Vajadusel täiendused.
- Hiljemalt 15. oktoobril volikogus arengukava vastu võetud.

KOKKUVÕTTEKS (1)

- Arengukava on unikaalne ja sama "sõrmejälge" ei saa olla.
- Pane rahvas sumisema! Huvigruppide oskuslik kaasamine vähendab vastasseisu, võimaldab uusi lähenemisi ja loob protsessile positiivse kuvandi.
- Loo osalejates inspireeriv keskkond ja tulemustele orienteeritud meeleolu. Särav eestvedmine! Kutsu huvitav tegelane külla!
- Anna võimalused kõigile ideedega välja tulla!
- Tee selgeks, millist lisandväärtust tahad luua? Keskendu olulisele!
- Liigu kulupõhiselt mõtlemiselt tulupõhisele!
- Investeeringud, määratle mõjud mida esile soovid kutsuda, lühiajaline ja pikaajaline perspektiiv. Ära ole kinni valimisstsükli!

KOKKUVÕTTEKS (2)

- Rõõmusta katsetuste ja avastuste üle, sh vigade üle mida saad teadmisesest tulenevalt edaspidi vältida!
- Näita tulemused ette!
- Tunnusta tublisid!
- Töötav dokument tähendab selle sidusust igapäevase tööga. Arenguveestlused, ametijuhendid, tulemuslikkuse mõõtmine, seire, saavutuste tunnustamine. Igaüks loeb!

Avatud meelt ja koostöötahet!

